

עם בניהם ובנותיהם כי כולם ארורים הם לה', והמינות תקועה בלבם, ואין על זה בעולם שלא נכללו באמונתם המזוייפת, וטוב יותר אם יפרדו מקהל הגולה ויתערבו בעכו"ם, הם ובניהם ולמצוה רבה יחשב.

בשו"ת רדב"ז (החדשות סי' קפז) דן על זה, וסיים, ומכל מקום צריך למנהיג הדור להיות מתון בדברים כאלה, לפי שאין כל האנשים שוים, ולא כל העבירות שוות, ויהיו כל מעשיו לשם שמים.

★★

בגמ': אמר רב נחמן בר יצחק תרי קראי כתיבי, כתוב אם עוד רבות בשנים וגו'

רש"י על "במספר שנים אחר היובל תקנה" כותב - ורבותינו דרשו מכאן, שהמוכר שדהו אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שתעמוד שתי שנים ביד הלוקח מיום ליום וכו'.

וחשבתי, שזה הדין על המוכר אחוזתו, אבל הלוקח יכול למכור השדה שקנה אפילו בתוך שתי השנים אם רוצה.

והפסוק שכותב "וכי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו ובא גאלו הקרוב אליו וגאל את ממכר אחיו", אולי מדבר שהגואל הקרוב אליו יכול לגאול אפילו בתוך שתי שנים הראשונות אם הקונה רוצה למכור (ורק אין הדין של "והשב את שני ממכרו" (כה, כו), של גרעון כסף, שזה רק אחר השתי שנים. ואולי משום זה כתוב "שני ממכרו", ו"שני פירוש שנים, כמו שדרשו חז"ל על "במספר שני תבואות ימכר לך", ש"שתי" הוא שנים. הדין של גרעון כסף לא מתחיל רק אחר השתי שנים.)

נמצא שהבעל האחוז לא יכול לגאול בתוך השתי שנים. אע"פ שמשלם את המחיר שהקונה רוצה, אבל גואלו הקרוב אליו כן יכול לגאלו בתוך שתי שנים הראשונות במחיר שהקונה רוצה.

ואולי זה רמז למה שאמר חז"ל שאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים אבל אחר יכול להתיר אותו.

(ועיין) בספר המצוות לרבינו סעדי' גאון, בפירוש רבינו ירוחם פישל פערלא ז"ל דף קפ"ו ע"ב)

(וללוי אמר)

★★

העיר בהנ"ל הגאון ר' יצחק דוד אלטר שליט"א:

הנה בגאולת קרובים נחלקו האחי' אי ע"י הגאולה חוזרת השדה לבעליה הראשונים (כמ"ש הר"ח קניבסקי בס' קנין פירות עמ"ס עבדים פ"ב, וסמך על החז"א וירו' ותוס' קדושין) או שנשארת השדה ביד הקרוב הגואל (כמ"ש מהרי"ט בחי' קדושין על התוס' קדושין טו. ומה שהקשה החז"א תי' בס' שובע שמחות ומובא ע"י הגר"ב הפטקה בהגהותיו על תורי"ד, וד' הירושלמי ע' בפנ"מ וק"ע דאיירי בעבד ויש להגיה קרא דוהשיגה ידו ונגאל, וכן נקטו הרבה אחרונים וע' במשך חכמה שכתב וגאל את ממכר אחיו שנשאר ביד הגואל עד היובל) ומש"כ ידידי הרא"נ קליין א"ש רק לצד הב' כמובן.

★★

בגמ': בעא מיניה רב הונא בר חיננא מרב ששת עבד עברי הנמכר לעובד כוכבים נגאל לחצאין או אינו נגאל לחצאין גאולתו גאולתו משדה אחוזה גמר מה שדה אחוזה אינו נגאל לחצאין אף האי נמי אינו נגאל לחצאין או דילמא לקולא אמרינן לחומרא לא אמרינן אמר ליה (רב ששת) לאו אמרת התם נמכר כולו ולא חציו הכא נמי נגאל כולו ולא חציו.

כסברת רב ששת אכן מסיק הסמ"ג, והובא בלחם משנה (עבדים ב, ז) ודלא כהרמב"ם שם שכתב, 'הנמכר לעכו"ם, אם לא השיגה ידו לגאול קרוביו פודין אותו וכו', ויש לו ללוות ולגאול את עצמו מן העכו"ם, וגואל לחצאין. והיינו דהרמב"ם למד כאביי דשפיר נגאל לחצאין, וכן ביאר הלחם משנה בדעת הרמב"ם, עיין שם.

במעמא דקרא (בהר) ביאר לפי זה את הפסוק (ויקרא כה, מח), 'אחרי נמכר גאולה תהיה לו אחד מאחיו יגאלנו', ותיבת אחד טעונה ביאור. אלא דלמסקנת הגמרא וכדמסיק הסמ"ג משמע, דהוא הדין דאין שנים ממקורביו יכולים לגאולו, דנמצא כל אחד גואל לחצאין, ולכן כתיב שפיר אחד מאחיו דוקא הוא יגאלנו ולא שנים.

אמנם צריך עיון, דאף אם נאמר דהדין אמת דאין פדיון לחצאין, ואי אפשר לפדות חצי עבד, הרי אם הולכים אחר העבד, הרי סופו שהוא נגאל כולו מן האדון אף כי כל אחד גואל רק חציו.